

Novi ukazi.

Ukaz ministra za bogočastje in uk

od 10. febr. 1869 o začasni uredbi šolskega nadzora

veljaven za gornje in doljne Avstrijsko, Kranjsko, Moravsko, Šlezko, Tiroljsko in Trst z njegovo okolico.

bo v taboru govorilo in sklepalo, in odločijo kraj, dan in uro za tabor. Potem se razdelijo v odseke za raznovrstne potrebe, na priliko: en odsek mora sestaviti vabilo in preskrbeti natis; drug mora skrbeti za govornike, zopet drug, da se zniža vožnina na železnici, ako je taborci vpotrebujejo; še drug za okinčanje tabora, če se hoče kaj potrošiti za take reči; potreben je pa še oži odsek za denarstvene zadeve. Vsa taka opravila prevzamejo lahko tudi posamesne osebe namesto ožih odborov. Prvomestnik odborov pa po §. 2. omenjene postave mora — saj 3 dni pred taborom — naznaniti shod, in sicer na kmetih c. k. okrajnemu glavarstvu — v mestih, kjer kaka državna gosposka opravlja službo za varnost, tej gosposki, — v mestih pa, kjer je c. kr. namestništvo ali deželno glavarstvo, se naznani temu, ako ni v mestu nobene državne gosposke za varnost (§. 16.), in prositi dovoljenja (§. 3.) pa razložiti namen, kraj in čas tabora. To prošnjo naj podpišejo tudi vsi ali saj nekteri odborniki, ki so osnovalci tacega shoda, odgovorni za red in imajo čuti nad tem, da se v taboru zabranijo nepostavni govori in vsako nepostavno djanje (§. 11.).

Tako prošnjo za dovoljenje bojo pa modri osnovalci raji že 14 dni ali 3 tedne pred taborom gospôski podali, ker ga okrajna gospôska lahko odreče, in potem je treba pritožiti se na c. k. namestništvo (deželno glavarstvo), in od tega na ministerstvo notranjih opravil (§. 18.). Odbor mora dovoljenje v rokah imeti, kajti pred dovoljenjem se ne morejo razpošiljati povabila, a tudi ne izpeljavati zadnje naredbe.

Pri Šempaskem taboru se je pa nekaj drugači go-dilo. Obveljalo je mnenje, da ga imajo sklicati le občinska zastopstva (županije). V ta namen se je zbralo 7 županov in podžupanov, ki so župane, podžupane in starešine vseh občin na Goriškem sklicali v posvetovanje in so to naznanili okrajnemu glavarstvu (§. 2), ker je bilo preveliko število povabljenih in niso hoteli imennega zadržka. Odločeni dan jih je veliko prišlo v dvorano. Oni so sklenili, o katerih točkah se ima v taborih sklepati; odločili so mesto za tabor, in so izvolili odbor izmed županov, kateri je potem si prvomestnika izbral, in delal, kakor smo gori omenili. — To ravnanje je bilo prav koristno, kajti župani in soseskine močje so si vsi prizadevali, da so ljudem razjasnili točke, prevažen namen shoda, in so tudi vsi skrbeli za red, da-situdi niso za-nj odgovorni bili. Tudi so pobirali denar po vseh občinah za stroške in nabrali so skoraj 300 gold. Vsak je dal, kar je mislil, in najmanjši dar so vzeli hvaležnega srca.

Na dan tabora ima odbor veliko dela; zbrani morajo tudi sami skrbeti, da se mir ne kalí. Vsak se mora zavedati, da je to časten dan, da beseda gre za blagor naroda.

Prvomestnik odbora ali pa tudi kak drug odbornik naznani zdaj začetek shoda, in zbrano ljudstvo si izbere predsednika ali taborskega župana, kterege odbor nasvetuje ali kterege ljudstvo brez kakega nasveta želi, in ga hoče tako počastiti. Ta potem prevzame predsedstvo in ima navadne dolžnosti in pravice vsacega predsednika.

Iz vsega tega se vidi, da ni težko napravljati narodnih shodov, ako je ljudstvo navdušeno, a zraven mirno. — Konečno se izreka le še želja, da bi se tabori hitro vrstili po vsi Sloveniji, da bi bilo to delo dovršeno do konca junija l. l.

Da se v deželah (gori imenovanih), dokler se ne dá deželna postava, poprime najvišega vodstva in nadzorstva ljudskih šol, katero jej gré po 1. §. državne postave od 25. maja 1868., zato na podlagi 14. in 15. §. te državne postave ukazujem naslednje:

1. Dosedanja opravila cerkvenih viših uradov (*konzistorij*) in šolskih nadzornikov ozir ljudskih šol in k njim spadajočih privatnih šol brez prikrajšanja določila 2. §. imenovane državne postave, imajo priti v roke političkim deželnim vladam, dosedanja opravila duhovnih okrajnih šolskih nadzornikov (*dekanov*) z istim prikrajšanjem pa političkim okrajnim uradom.

2. Deželni poglavarji so pooblašteni v vseh važnejih obravnavah o šolskih zadevah na posvetovanje sklicati ude deželnega odbora, duhovne v deželi obstoječih verskih spoznanj in učitelje. Oni imajo v porazumeenje s temi posvetovati se in ministru bogočastja in uka v potrjenje predložiti nasvete, kako naj se vravná okrajni šolski svet, dokler se ne dá dotična deželna postava.

3. Politiški okraji so ob enem tudi šolski okraji.

4. Vsaka mestna občina, ki ima svojo županijsko postavo, je poseben šolsk okraj za-se, in opravlja posel šolskega nadzorstva v prenesenem področji.

5. Političkim okrajnim gosposkam oziroma gosposkam mest z lastno županijsko postavo, bodo v učno-pedagogičnih šolskih zadevah in za šolske ogledé na pomoč začasni šolski okrajni nadzorniki, ki jih izvoli minister za bogočastje in uk ter jim dá dotični návod.

Te nadzornike plača državna blagajnica, voznino pa jim dá šolska srenja.

Ta določila veljavo dobé 1. marca 1869. leta.

Hasner.

Mnogovrstne novice.

* Sliko (podobo) Vuka Karadžića v naravni veličini od srbskega umetnika Dimitrija Tirola je preuzvišeni gospod škof Strossmayer kupil za 320 gold. in jo daroval jugoslavenski akademiji. Slika ta je najlepša, ki predstavlja neumrlega Vuka tako, kakor je bil.

* V slovanskem jeziku izhaja časnikov letos 399 in to ruskih 198, českih 77, poljskih 69, hrvaško-srbskih 26, slovenskih 12.

* Novo cerkev v Prein-u v doljni Avstriji (to je zvonove, mašne plajše, klopí itd.) so 4. dne t. m. zarubili podvzetniki, ki so jo zidali, pa jim farani dolgá dozďaj še niso plačati mogli.

* Letošnjemu letu prerokuje vremenski prerok Zajček obilo žita, sadú, krompirja, zelja in sená.

* Lansko leto je bilo za vinstvo dobro. — Na Francozkem ni bil sicer pridelek obilen, ali vino je izvrstno. — V Avstriji se je pridelalo veliko in prav dobrega vina; na Rusovsko in Nemško ga veliko gré. — Ob Renu pridelek srednje mere, dober pa kakor 1862. leta.

* Zoper kačji strup rabijo Indijanci že davno z vodo stanjšani salmijakovec (*Salmiakgeist*). Tako piše angleški časnik „Times“. Al ne rabijo ga, da bi rano močili ž njim, ampak pijó ga. Čuda hitro pomaga.